Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2014-12-03

LS 1303-0418

Landstingsstyrelsen

Motion 2013:5 av Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) om förbättrad infrastruktur för kollektivtrafiken i skärgården

Föredragande landstingsråd: Kristoffer Tamsons

Ärendebeskrivning

Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) har lämnat en motion om behovet av att förbättra infrastrukturen för kollektivtrafiken i skärgården.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

Alliansen håller helt med motionären om vikten av att det ska vara enkelt att byta mellan land- och sjötrafiken. Bytespunkterna ska vara tillgängliga och där det finns behov även vara utrustade med väderskydd eller väntrum samt toalett om möjligt. Alliansen lade dessutom ett uppdrag till Trafikförvaltningen på Trafiknämnden under 2014 att tillsammans med berörda aktörer genomföra en brygginventering i Stockholms skärgård för att få en bättre överblick över eventuella åtgärder som behöver göras för att optimera skärgårdstrafiken.

Därför är det viktigt att Trafikförvaltningen har ett välfungerande samarbete med övriga aktörer såsom kommuner och markägare för att bytespunkterna, framförallt vid replipunkterna, är så tillgängliga och komfortabla som möjligt. I det arbetet är det också viktigt att underhållet av bryggorna är högprioriterat eftersom kollektivtrafiken är beroende av välunderhållna bryggor för angöring.

Alliansen vill således, i enlighet med motionärens intention, att Trafikförvaltningen intensifierar samarbetet med kommunerna och markägarna i frågor rörande bytespunkter både vad gäller omkringliggande faciliteter som till exempel väntrum och toaletter samt bryggornas underhåll.

Skärgården ska vara en levande del av Stockholms län och för att boende, näringsidkare och besökare enkelt ska kunna ta sig till och från skärgården samt för att varor och tjänster ska komma fram krävs en modern, tillgänglig och kapacitetsstark infrastruktur för kollektivtrafiken i hela skärgården.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 21 november 2013
Motion 2013:5
Trafiknämndens protokollsutdrag den 12 november 2013 med MP- och V-ledamöternas reservation
Beredningen för sjötrafiks protokollsutdrag den 5 november 2013
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 23 oktober 2013

Torbjörn Rosdahl

Kristoffer Tamsons

Tobias Sjö

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-11-21

LS 1303-0418

Handläggare:
Mathias Knutsson

Landstingsstyrelsen

Ankom
Stockholms läns landsting
2013 -11- 21
Dnr LS 1303-0418
Rotel III

Motion 2013:5 av Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) om förbättrad infrastruktur för kollektivtrafiken i skärgården

Ärendebeskrivning

Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) har lämnat en motion om behovet av att förbättra infrastrukturen för kollektivtrafiken i skärgården.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 21 november 2013
Motion 2013:5
Trafiknämndens protokollsutdrag den 12 november 2013 med
MP- och V-ledamöternas reservation
Beredningen för sjötrafiks protokollsutdrag den 5 november 2013
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 23 oktober 2013

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) har motionerat om förbättrad infrastruktur för kollektivtrafik i skärgården. Av trafiknämndens yttrande framgår att frågor rörande förbättrad infrastruktur för kollektivtrafiken i skärgården lyfts i RUFS 2010, landstingets skärgårdspolitiska program och regional samverkan för trafikplanering. Mot denna bakgrund anser förvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Motionärerna föreslår att landstingsstyrelsen ska ges i uppdrag att ta fram en fullständig och tidsatt åtgärdsplan för infrastrukturen på bytespunkter mellan sjö- och landtrafik samt för övriga bryggor inom kollektivtrafiken på vatten. Vidare föreslås att landstingsstyrelsen ska ta fram och föreslå villkor för att samfinansiera infrastrukturen med berörda kommuner och övriga intressenter/ägare.

Trafiknämnden belyser i sitt yttrande nuläge och olika utvecklingsscenario, samt påtalar betydelsen av strategiska bytespunkter - replipunkter – vid resor mellan kärnöar, kommuncentra och Stockholm. I yttrandet beskrivs även formerna för regional samverkan och ansvarsfördelning för replipunkter och övriga bytespunkter.

Överväganden
Landstingsstyrelsens förvaltning instämmer i trafiknämndens yttrande, där betydelsen av en välfungerande och ändamålsenlig infrastruktur för kollektivtrafik i skärgården beskrivs.

Landstingsstyrelsens förvaltning vill i likhet med trafiknämnden peka på centrala frågor som rör ägande, ansvar och ekonomi för olika bytespunkter.

Av yttrandet framgår att dessa frågor och tänkbara lösningar redan lyfts i RUFS 2010 och landstingets skärgårdspolitiska program.

Det föreligger ett behov av kontinuerlig översyn, dialog och ökad samordning mellan berörda aktörer för att utveckla infrastrukturen i skärgården. De specifika frågeställningarna kopplade till skärgårdens infrastrukturfrågor och investeringar vid bytespunkter bör hanteras inom ramarna för den regionala samverkan avseende trafikplanering. I det skärgårdspolitiska programmet påtalas därför behovet av en gemensam regional beredning som hanterar frågor som rör planering, prioriteringar och investeringar i skärgårdens trafikinfrastruktur.

Mot denna bakgrund och med åberopande av vad trafiknämnden redovisat i sitt yttrande anser förvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Stockholms läns landsting

miljöpartiet de gröna

MOTION

2013-03-19

Ankom
Stockholms läns landsting
2013 -03- 19
Dnr. LS1303-0418

2013:5
Rotel III

Motion av Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) om förbättrad infrastruktur för kollektivtrafiken i skärgården

Om fler ska vilja/kunna använda kollektivtrafiken på vatten i skärgården måste skärgårdstrafiken med båt kombineras med kollektivtrafiken på land. Det måste gå att göra hela resan kollektivt och utan alltför långa väntetider mellan byten. Infrastrukturen på land ska stödja kollektivtrafiken i sin helhet. En bytespunkt bör omfatta möjlighet att infartsparkera, vända bussar, ordentliga väderskydd och möjlighet till toalettbesök.

Så ser inte infrastrukturen ut i dag. Sällan finns ett väderskydd och nästan aldrig en toalett. Parkeringsplatser finns inte på alla replipunkter och standarden på vändplaner och tilläggsplatser varierar mycket. Detta beror i stor utsträckning på att mark och bryggor ägs och underhålls på olika sätt beroende på tidigare utveckling. Bryggor och omgivande markområden kan ägas av kommuner men också av staten, samfälligheter, föreningar eller privat.

Landstinget har inte haft något övergripande ansvar för replipunkternas standard. Det som landstinget och dess helägda bolag WÅAB har kontrollerat är att bryggorna kan användas för att lägga till med den typ av fartyg som trafikerar just dessa bryggor. Inte heller har landstinget haft något finansieringsansvar för infrastrukturen.

Både i den regionala utvecklingsplanen (RUFS) och i Landstingets Skärgårdspolitiska program är landstingets nuvarande inriktning att satsa på en s.k. bastrafik som ska vara tydlig och göra det möjligt med dagliga arbets- och skolresor samt resor till och från kommuncentra under vardagar året runt. Trafiken grundas på 9 replipunkter och 13 s.k. kärnöar. Replipunkterna är Simpnäs, Räfsnäs, Åsättra, Vaxholm, Boda, Sollenkroka, Stavsnäs, Dalarö och Årsta. Dessa ska vara strategiska bytespunkter mellan kärnöar, kommuncentrum och Stockholms innerstad och de ska vara regionalt viktiga länkar för person och godstransporter.

Begreppet replipunkt uppfattas ofta som oklart och glidande möjligen därför att kriterierna för vad som förväntas av en replipunkt inte uppfylls på alla utpekade ställen. Dessutom finns det ett stort antal tilläggsplatser som inte har fått beteckningen replipunkt men som fungerar på liknande sätt. En stor hamn som den i Nynäshamn betecknas inte som replipunkt. Inte heller en liten men viktig brygga i Furusund för resande till ytterskärgården där det går att parkera eller ta buss.

Också begreppet kärnö är oklart. Enligt beskrivningen är det en ö som saknar vägförbindelse med fastlandet, bedöms ha förutsättningar för ett utbud av samhällsservice och infrastruktur, robust samhällsstruktur samt fungerar som servicepunkt för kringliggande öar. De 13 öarna är Arholma, Tjockö, Ingmarsö, Tynningö, Ramsö, Svartsö, Gällnö, Stora Möja, Runmarö, Sandön, Nämdö, Ornö och Utö. Öar med statlig vägfärja räknas alltså inte in i begreppet kärnö!

Det finns fortfarande mycket stora brister i service och infrastruktur på de nämnda replipunkterna och det finns ytterligare ett stort antal punkter som människor uppfattar som replipunkter eller bytespunkter till landbaserad kollektivtrafik där det skulle behövas snabba förbättringar i servicen till resande, som väderskydd, toaletter och p-platser samt möjlighet att vända.

Med den pågående upphandlingen av kollektivtrafiken i skärgården brådskar det att få till stånd ett bättre hela-resan-koncept. Likaså krävs förbättringar för att turistgrupper av olika slag ska våga sig ut i skärgården. För företagare i skärgården är det givet att infrastrukturen är viktig. Många företag lever ju på att människor kan och vill besöka skärgården.

Stockholms läns landsting bör nu snarast ta ett helhetsgrepp om infrastrukturen och i samverkan med kommunerna och andra ägarintressen lägga fast en "hållplatsstandard" för skärgårdstrafiken vare sig det rör sig om en replipunkt eller inte. Självklart kan det vara bra att börja med de mest frekventerade platserna men det behövs utbyggnad även på andra platser om man vill att resandet med kollektivtrafik på vatten ska öka. När det gäller finansiering av infrastrukturutbyggnad bör landstinget ta ett större ansvar än i dag. Annars befarar vi att resenärer även i fortsättningen får vänta utan tak och toalett.

Landstingsfullmäktige föreslås besluta

att uppdra till landstingsstyrelsen att ta fram en fullständig och tidssatt åtgärdsplan för infrastrukturen på bytespunkter mellan sjö- och landtrafik samt för övriga bryggor inom kollektivtrafiken på vatten.

att uppdra till landstingsstyrelsen att ta fram och föreslå villkor för att samfinansiera infrastrukturen med berörda kommuner och övriga intressenter/ägare.

Vivianne Gunnarsson

Yvonne Blomback

Marie- Helena Fjällås

Michel Silvestri

Susanne Nordling

Stockholms läns landsting

Trafiknämnden

PROTOKOLLSUTDRAG

Nr 10/2013

Sammanträdesdatum
2013-11-12

Ankom
Stockholms läns landsting
2013 -11- 13
Dnr LS 1303-0418
Roll III

Datum för justering: 2013-11-12

Christer G Wennerholm
Erika Ullberg

§ 144

Yttrande över motion 2013:5 av (MP) om förbättrad infrastruktur för kollektivtrafiken i skärgården

I ärendet förelåg skrivelse 2013-10-23 från förvaltningschefen.

I ärendet yttrade sig Yvonne Blombäck (MP), Gunilla Roxby Cromvall (V)

YRKANDEN

1) bifall till förvaltningschefens förslag till beslut
2) V- och MP-ledamoten yrkade bifall till motionen. MP-ledamotens motivering till yrkandet biläggs som bilaga 1.

Ordföranden ställde proposition om yrkanden och fann att trafiknämnden bifallit förvaltningschefens förslag till beslut.

Trafiknämnden beslöt

att översända förvaltningschefens förslag till yttrande till landstingsstyrelsens förvaltning, samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

RESERVATIONER

MP- och V-ledamöterna reserverade sig mot beslutet.

Vid protokollet

Sara Catoni

Utdragsbestyrkande
Ingela Svanberg Ohlsson

Bilaga 1

Stockholms läns landsting

Trafiknämnden
TN 2013-0181

MILJÖPARTIET DE GRÖNA

FÖRSLAG TILL BESLUT

2013-11-12

Ärende nr 14

Yttrande över motion 2013:5 av (MP) om förbättrad infrastruktur för kollektivtrafiken i skärgården

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

att bifalla motionen

Vår motivering
I vår motion föreslogs att uppdra åt landstingsstyrelsen att ta fram en fullständig och tidssatt åtgärdsplan för infrastrukturen på bytespunkter och bryggor inom kollektivtrafik på vatten. Dessutom uppdrogs åt landstingsstyrelsen att ta fram och föreslå villkor för att samfinansiera infrastrukturen med berörda kommuner och övriga intressenter. Vi anser att det yttrande som trafikförvaltningen ger stärker vår bild av att detta är nödvändigt och brådskande.

Att landstinget inte har haft något övergripande ansvar för replipunkterna och dess standard är ett problem som drabbar kollektivtrafikresenärerna och i längden spiller över också på WÅABs intäkter. Miljöpartiet vill få till stånd ett hela-resan-koncept som tar hänsyn till resenärens trygghet och behov från start till mål. Inte förrän ansvaret för detta kan samordnas kommer vi nå ett sådant mål.

Stockholms läns landsting

Trafiknämnen
Beredningen för Sjötrafik

PROTOKOLLSUTDRAG

Sammanträdesdatum
2013-11-05

Ankom
Stockholms läns landsting
2013 -11- 12
Dnr LS 1303-0418
Rote III

Datum för justering:

Jan-Olov Sundström
Vivianne Gunnarsson

---

§ 57

Yttrande över motion 2013:5 av (MP) om förbättrad infrastruktur för kollektivtrafiken i skärgården
(Beslutsunderlag TN2-2013-01078)

Sjötrafikberedningen har tagit del av den sent utskickade handlingen via e-post samt utdelades inför sammanträdet.

STB beslöt

att utifrån sitt uppdrag godkänna föreliggande förslag till beslut.

Vid protokollet

Ingela Svanberg Ohlsson

Utdragsbestyrkande
Ingela Svanberg Ohlsson

Waxholms Ångfartygs AB
Trafikavdelningen

Handläggare
Göran Malmsten
08-686 1772
goran.malmsten@waxholmsbolaget.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-10-23

Trafiknämnden
2013-11-12, punkt 14

Diarienummer
TN 2013-0181

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Ankom
Stockholms läns landsting
2013 -11- 13
Dnr. LS 1303-0418
Rotel III

Yttrande över motion 2013:5 av (MP) om förbättrad infrastruktur för kollektivtrafiken i skärgården

Ärendebeskrivning

Motionärerna, Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP), belyser vissa infrastrukturproblem vid skärgårdens replipunkter och anger i sin motion korta bytestider, tillräckligt tilltagna infartsparkeringar, säkra vändmöjligheter för bussar, effektiva väderskydd och behovet av toaletter som hörnstenar i servicen på en replipunkt. Motionärerna åberopar därvid brister i infrastrukturens service och standard vid flertalet replipunkter. Man föreslår att en tidssatt åtgärdsplan för bytespunkternas infrastruktur utarbetas liksom villkor för samfinansiering av infrastrukturen.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande 23 oktober 2013.
Motion 2013:5 av (MP) om förbättrad infrastruktur för kollektivtrafiken i skärgården.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

att översända förvaltningschefens förslag till yttrande till Landstingsstyrelsens förvaltning, samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Förvaltningens förslag och motivering

Replipunkterna är strategiska bytespunkter för resor mellan kärnöar, kommuncentrum och Stockholms innerstad. De utgör regionalt viktiga länkar för person- och godstransporter till och från kärnöarna. Vägförbindelser mellan replipunkter och kommuncentrum respektive Stockholms innerstad bör vara goda med kort restid. Utrymme bör reserveras för vänd- och lastningsplatser, parkering, bryggor samt terminaler för gods och passagerare (RUFS 2010).

I det skärgårdspolitiska programmet för SLL anges ett antal krav för att säkra att de mest prioriterade behoven av investeringar i infrastruktur i skärgården tillgodoses enligt följande. Trafikplanering för skärgården hanteras samlat utifrån ett helhetsperspektiv på skärgården inklusive sociala och miljömässiga aspekter. I det samarbete för trafikplanering som finns i länet mellan aktörer, som består av Stockolms stad, Länsstyrelsen, Banverket, Vägverket, Regionplanekontoret (nuvarande TMR), SL och KSL bör det även ske en beredning som säkrar att planering och prioriteringar görs för skärgårdens investeringar. Dialog kring investeringar vid replipunkter och vägar till och inom skärgården samt bidrag till bryggor och enskilda vägar ska hänföras till detta samarbete för ett samlat perspektiv. Waxholmsbolaget (WÅAB) ska ingå i denna planering av skärgårdens infrastrukturfrågor. Även berörda kommuner ska ges en roll i planeringen så att deras lokalkännedom kan tillvaratas.

Replipunkterna är nio till antalet:
Simpnäs, Räfsnäs, Åsättra, Vaxholm, Boda, Sollenkroka, Stavsnäs, Dalarö och Årsta Havsbad.

Övriga viktiga bytespunkter ansluter till övriga, mindre frekventa båtlinjer utan koppling till kärnö, eller till mindre betydelsefulla bytespunkter på en linje med kärnö som även har koppling till en replipunkt. Till dessa brukar man räkna 13 bryggor:
Österås, Furusund, Bromskär, Östanå, Gåshaga, Hasseludden, Ropsten, Norra Lagnö, Lillsved, Björkvik, Saltsjöbaden, Nynäshamn, Ankarudden.

Kommentarer till de funktioner i infrastrukturen vid replipunkter och andra bytespunkter som särskilt belyses i motionen.

Bytestider
WÅAB har i mer än 50 år byggt upp stora delar av kollektivtrafiken på kombinationsresor mellan båt och buss/tåg. Omstigningstiderna fastställs med hänsyn tagen till hur stor bytesfrekvensen är på respektive resa och om båtturen har andra bytestider att ta hänsyn till längs traden, vilket är vanligt för att öka möjligheterna för resande från olika kommuner att företa smidiga resor till skärgården. Om bytestiderna blir för långa och resandeunderlaget är tillräckligt beställer WÅAB extra bussturer eller förstärkningsvagnar, ett samarbete med Trafikförvaltningen och dess entreprenörer som fungerar bra.

Behovet av bra väntutrymmen (se nedan) vid replipunkterna kan således variera beroende på hur smidig omstigning som kan åstadkommas mellan båt och buss.

När möjlighet finns kan bytespassagerare sitta kvar ombord på den anslutande båten/bussen tills bytet kan ske. Denna möjlighet bör uppmärksammas på nytt.

Replipunkternas väntutrymmen
I *Vaxholm* och *Stavsnäs* (samt Strömkajen, ej replipunkt) finns uppvärmda väntutrymmen i anslutning till WÅAB:s trafikexpeditioner. Dessa har bekostats av rederiet som också finansierar verksamhet och underhåll.

I *Sollenkroka* och *Boda* har Värmdö kommun på senare år uppfört uppvärmda, mindre väntsalar för trafiken mot mellersta skärgården (Möja, Svartsö, Ingmarsö m fl öar).
Arholma och *Simpnäs*. Normalt korta bytestider som minskar behovet av väntutrymme.

Åsättra. Uppvärmt väntutrymme finns. Normal korta bytestider mellan båt och buss.

I *Dalarö* finns önskemål om bättre standard på replipunkten. En avdelning av kajområdets gatukök har tidigare varit upplåten för väntande. Regnskydd modell City 90.

För *Årsta* planeras en upprustning av replipunkten. Dagens väderskydd är otillräckligt.

Övrigt. I inledningen nämnda bytespunkter (13 st) är alla av mindre dignitet och några har heller inte trafik året runt. Nynäshamn som bytespunkt har inte status replipunkt eftersom resandet och trafiken är ringa under lågsäsong och den trafik som bedrivs betjänar få bofasta. Sommartid är Nynäshamn en betydande utgångspunkt för resor till Nåttarö-Ålö.

Öar med statlig vägfärja eller bro betraktas inte som kärnö, bl a eftersom de inte är beroende av WÅAB:s båttrafik. Flertalet av dessa öar har inte trafik vintertid.

Parkeringsplatser
Stora parkeringsutrymmen finns i Vaxholm, Boda, Sollenkroka, Stavsnäs, Åsättra och Årsta och vid flera av övriga bytesplatser, bl a Lillsved, Björkvik och Nynäshamn. På flera av adresserna finns önskemål om utökningar. Generellt kan sägas att behovet är stort.

Vändplaner för anslutande bussar
Vid några av replipunkterna förekommer att bussarnas vändning försvåras av felparkerade bilar. Åtgärder har vidtagits och problemen har minskat på senare år.

Allmänna toaletter
Toaletter upplåtna för resande finns i Vaxholm, Boda, Sollenkroka och Stavsnäs samt vid Strömkajen. Skärgårdsbåtarna är försedda med toaletter, ofta handikappanpassade, vilket i viss mån kompenserar avsaknaden av toaletter vid replipunkter. Vid korta byten hinner i allmänhet toaletter vid replipunkter inte utnyttjas, men kan komma väl till pass för bilburna.

Sammanfattning
En god och pålitlig standard vid replipunkter vid byten mellan land- och sjötrafik är av stor betydelse, särskilt för kollektivresenärer som inte har eget fordon att disponera vid längre väntetid. Även övriga bytespunkter bör ägnas uppmärksamhet. Många av dessa har stort resandeutbyte under delar av året.

Bakgrund
Byten mellan land- och sjötrafik har sitt ursprung i 1930-talets ökande bilism och strävan att så fort som möjligt komma ut i skärgården. Rederier utvecklade egna trafikstrukturer och gjorde olika bedömningar av vilken standard som var påkallad, vilken kapacitet anslutande landsväg behövde ha och hur stor resandeutvecklingen förmodades bli. Även utbyggnaden av bostäder på fastlandet i närheten av bytespunkter och bussbolagens prioriteringar i sin utbyggnad av linjenät, kom att påverka den sammanvägda standarden vid bytespunkter. Flera för skärgården viktiga replipunkter har idag ett underdimensionerat vägnät, men som vid bytespunktens tillkomst var av avgörande betydelse för valet av bytespunkt buss/båt.

Överväganden
Behovet av att möta ökande resandeströmmar vid replipunkter och en förhållandevis stor risk för oplanerade väntetider vid byte mellan långa buss- och sjölinjer, är exempel på skäl för SLL att föra dialog med övriga aktörer i länet kring investeringar vid replipunkter och andra bytespunkter, samt att utarbeta riktlinjer för utveckling och god service.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

I dagsläget har WÅAB inget ekonomiskt ansvar för underhåll och utveckling av replipunkter.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-10-23
Version

Diarienummer
TN 2013-0181

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Anders Lindström
Förvaltningschef

Göran Malmsten
Trafikchef